

Introducere

În toamna lui 1986, imediat după terminarea facultății, am pornit într-o călătorie cu autostopul prin nordul Statelor Unite. Până atunci, abia dacă traversasem spre vest Fluviul Hudson¹ și mă gândeam că în Dakota, Wyoming și Montana nu voi găsi doar adevărata Americă, ci și pe mine însumi. Am crescut într-o suburbie a Bostonului; casele se aflau în spatele unor garduri vii mari sau erau înconjurate de curți imense, iar vecinii nu prea se cunoșteau între ei. Nici nu era nevoie: în acea așezare nu se întâmpla niciodată nimic care să necesite colaborare sau efort colectiv. Orice situație ostilă era rezolvată de poliție, de pompieri ori de echipele de intervenție în caz de avarie. (Și eu am lucrat într-o astfel de echipă într-o vară. Îmi amintesc că dădeam la lopată cu prea multă râvnă, așa că șeful mi-a zis într-o zi s-o las mai moale: „Unii dintre noi fac asta toată viața.“)

Predictibilitatea fără greș a vieții într-o suburbie americană mă făcea să sper – în chip iresponsabil – că se va produce un uragan sau o tornadă ori că se va întâmpla *ceva*

¹ Fluviu cu o lungime de 500 de kilometri din statul american New York.

care să ne pună în postura de a ne uni pentru a supraviețui. Ceva care să ne dea senzația că suntem un trib. Nu-mi doream distrugere și haos, ci, dimpotrivă, solidaritate. Voiam să am șansa de a-mi dovedi importanța în comunitate, în fața semenilor, dar trăiam într-un timp și într-un loc în care nimic periculos nu se întâmpla. Cu siguranță, asta constituia o experiență nouă în viața omenirii, m-am gândit eu. Cum să te maturizezi într-o societate care nu cere de la tine niciun sacrificiu? Cum să devii bărbat într-o lume în care curajul nu este necesar?

Era clar ca lumina zilei că în localitatea în care trăiam nu aveam să întâlnesc astfel de încercări; să mă pun într-o situație asupra căreia nu prea aveam control – străbătând țara cu autostopul – părea o variantă tentantă. Așa am ajuns în apropierea orașului Gillette, Wyoming, într-o dimineață de la sfârșitul lui octombrie 1986. Stăteam cu rucsacul sprijinit de parapet și cu harta rutieră a Americii în buzunarul de la spate. Tirurile hurducăiau peste articulațiile podului îndepărtându-se cu zgomot spre Munții Stâncoși, aflați la 160 de kilometri distanță. Treceau și camioane, iar oamenii dinăuntru se întorceau holbându-se. Câțiva au coborât geamul ca să arunce cu sticle de bere spre mine, care s-au făcut țandări pe asfalt fără să mă rănească.

În rucsac aveam un cort și un sac de dormit, un set de vase de aluminiu și o lampă de gătit suedeză pe benzină, din acelea acționate manual, pentru camping. Astea erau toate lucrurile mele din acea dimineață, pe când mă aflam în apropierea orașului Gillette, lor adăugându-li-se proviziile de mâncare pentru o săptămână. Și atunci am văzut un om urcând către mine pe una dintre bretelele dinspre oraș.

Am remarcat de la depărtare că purta un soi de salopetă veche din material vătuit și că ducea o cutie cu mâncare. Mi-am scos mâinile din buzunare și m-am întors spre el. După ce a urcat, s-a oprit să mă cerceteze. Părul îi era răvășit și slinos, iar salopeta lucea în zona coapselor de grăsime și mizerie. Nu părea amenințător, însă eu eram tânăr și singur, așa că nu l-am slăbit din priviri. M-a întrebat încotro mă îndreptam.

— Spre California, am spus.

A dat din cap aprobator.

— Câtă mâncare ai la tine?

Am reflectat preț de o clipă. Aveam suficientă mâncare – laolaltă cu toate echipamentele – , dar era clar că el nu avea prea multă. Eu i-aș da mâncare oricui îmi spune că-i e foame, însă nu voiam să fiu jefuit – și asta părea că avea se întâmple în acel moment.

— O, n-am decât puțină brânză, am mințit.

Eram gata pentru ce avea să urmeze; omul doar a scuturat din cap.

— Puțină brânză n-o să-ți ajungă până în California. Ai nevoie de mai mult de-atât, a spus el.

Individul mi-a povestit că dormea într-o mașină stricată și că în fiecare dimineață mergea pe jos aproape cinci kilometri până la o mină de cărbune de lângă oraș, ca să vadă dacă era nevoie să înlocuiască pe cineva. În unele zile era nevoie, în altele nu. Momentan nu avea de lucru.

— Așa că nu-mi trebuie asta, mi-a zis, deschizând cutia lui neagră cu mâncare. Te-am văzut din oraș și am vrut să mă asigur că ești în regulă.

În cutie se afla un sandvici cu parizer, un măr și o pungă de chipsuri. Probabil că primise mâncarea de la vreo biserică

din zonă. A trebuit să o iau. I-am mulțumit și am pus-o în rucsac pentru mai târziu, apoi i-am urat omului toate cele bune. Iar el a făcut cale-ntoarsă, coborând breteaua către Gillette.

Toată călătoria m-am gândit la omul acela. De fapt, de-atunci, mereu m-am gândit la el. Fusesse generos, e drept, dar mulți oameni se arată așa. Îl individualiza faptul că se simțise *responsabil* în ce mă privea. Mă văzuse din oraș și străbătuse aproape un kilometru până pe autostradă ca să vadă dacă eram în regulă. Lui Robert Frost² îi datorăm celebrele cuvinte potrivit cărora acasă este locul în care, odată ajuns, ești primit cum se cuvine. Nu e deloc ușor să definești cuvântul „trib“, dar un punct de plecare ar fi gândul la cei cu care suntem dispuși să împărțim ultima bucată de mâncare. Din motive doar de el știute, bărbatul acela din Gillette hotărâse să se raporteze la mine ca la un membru al tribului său.

Cartea de față vorbește despre motivele pentru care acest sentiment se dovedește a fi unul atât de rar și de prețios în societatea modernă și despre felul în care absența lui ne afectează pe toți. Vorbește și despre lucrurile pe care le putem învăța de la societățile tribale în privința loialității și sentimentului de apartenență la grup și despre eterna căutare umană a sensului lucrurilor. De asemenea, cartea explică de ce, pentru mulți, vremea de război pare mai bună decât cea de pace, greutățile devenind o adevărată binecuvântare, iar dezastrele – amintiri mai prețioase decât cele legate de nuntă sau de vacanțele tropicale. Pe oameni nu greutățile îi supără, ba chiar le merge bine în

² Robert Frost (1874 – 1963), poet american.

Tribul

mijlocul lor; ce îi supără este absența sentimentului că sunt utili. Iar societatea modernă a perfecționat arta de a ne face să ne simțim de prisos.

E timpul să punem punct acestui lucru.